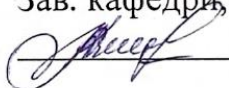

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
з дисципліни
"ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОДОРОЖЕЙ".
(для бакалаврів)

Розглянуто та затверджено на
засіданні кафедри організації
туристичної діяльності
протокол № 11 від 12 червня 2023р.
Зав. кафедри, канд.екон.н.,доц.
 М.М. Кривоберець

Затверджено на засідання кафедри організації туристичної діяльності
(протокол № 11 від 12 червня 2023 р.)

*Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту управління,
економіки та бізнесу (Протокол № 5 від 29 серпня 2023 року)*

Кривоберець М.М., Перегуда Ю.А. Методичні рекомендації щодо виконання
курсної роботи з дисципліни "Організація туристичних подорожей" (для
бакалаврів) — К.: МАУП, 2023, - 30 с.

Методичні рекомендації містять цілі та завдання, загальні положення,
організацію виконання, зміст та обсяг, порядок рецензування і захисту курсової
роботи.

© ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія
управління персоналом»
(МАУП), 2023

ЗМІСТ

1. Загальні положення
2. Порядок виконання курсової роботи
3. Зміст курсової роботи
4. Вимоги до оформлення курсової роботи
5. захист курсової роботи
6. Список використаних джерел
7. Додатки

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно до навчального плану студенти виконують курсову роботу з дисципліни „Організація туристичних подорожей”. Метою виконання роботи є оволодіння теоретичними знаннями і формування практичних навичок студентів у сфері організації діяльності туристського підприємства та надання туристичних послуг.

Туристична діяльність – це діяльність, направлена на формування, просування та реалізацію туристичного продукту, здійснення подорожей. Ця діяльність здійснюється юридичними особами та індивідуальними підприємцями на основі спеціальних дозволів – ліцензій на туристську діяльність, а також відповідно до вимог закону України «Про туризм» та іншими законодавчими актами України.

Організація – сукупність процесів або дій, які обумовлюють об’єднання елементів, частин в ціле, створення життєздатної стійкої системи. *Організація туризму* є відносно новим соціально-економічним явищем. Для успішного керування туристською діяльністю необхідне ретельне вивчення суб’єктів господарювання, тобто підприємств та установ, які мають відношення до туристської діяльності, а також механізмів їх взаємодії.

Виконання курсової роботи є одним із видів самостійної науково-дослідної роботи студентів, що допомагає визначити якість теоретичних знань, набутих студентами під час навчання, та навичок їх використання для вирішення практичних завдань.

Метою виконання курсової роботи є закріплення теоретико-методологічних аспектів і практичного застосування прийомів і методів ефективної організації туристської діяльності, розробки туристських маршрутів і відповідної програми обслуговування. Кінцевим результатом виконання курсової роботи є розробка туру до обраної країни і формування пакету послуг відповідно до обраного виду туризму і класу туристичного обслуговування.

Виконання курсової роботи дає змогу:

– закріпити і поглибити теоретичні знання, щодо організації надання

туристичних послуг;

- розвинути навички роботи зі спеціальною літературою та джерелами первинної інформації;
- навчитися узагальнювати теоретичні та практичні дані і на їх основі самостійно формулювати та обґрунтовувати висновки

Написання курсової роботи допомагає студентам поглиблено засвоїти програмні питання курсу через опрацювання відповідної навчальної та спеціальної літератури, монографій, статей у періодичних виданнях, наукових збірниках тощо.

2. ВИХІДНІ ДАНІ ДО ВИБОРУ ТЕМИ РОБОТИ

Тематика курсових робіт відповідає програмі дисципліни «Організація туристичних подорожей», забезпечує індивідуальність, різноманітність змісту та однаковий ступінь складності. Тема курсової роботи обирається на підставі таблиці з вихідними даними (додаток А) і має 3 основні складові: країна – туристична дестинація, вид туризму та клас туристичного обслуговування.

Види туризму

Для виділення видів туризму застосовується найбільш поширена класифікація – за метою подорожі.

За метою подорожі виділяють:

- рекреаційний
- лікувально-оздоровчий
- пізнавальний
- релігійний
- діловий
- науковий
- етнічний
- спортивний
- пригодницький
- екологічний

- сільський тощо

Пізнавальний або екскурсійний туризм включає подорожі з пізнавальними цілями. Дуже часто він поєднується з туризмом інших видів — відпочинком, етнічним, діловим тощо, але існують також подорожі суто пізнавального характеру. Останнім часом виділився специфічний підвид цього виду туризму — *культурно-пізнавальний (heritage-tourism)*. Це подорожі з відвіданням історико-культурних центрів з метою ознайомлення з культурою країн світу: об'єктами архітектури, історії, мистецтва, археології і так далі. Цей підвид близький також до *культурно-розважального* туризму — туристичних подорожей, що проводяться з метою відвідання музеїв, виставок, картинних галерей, театрів, а також *подієвого туризму*—відвідування різного виду заходів: театральних і музичних свят, конкурсів, фестивалів.

Рекреаційний (відпочинковий) туризм— подорож з метою відпочинку, відновлення фізичних, моральних і духовних сил людини (припускає використання природних лікувальних чинників, але тільки для відпочинку і загального оздоровлення без використання об'єктів оздоровчої інфраструктури). Найчастіше він включає купально-пляжний відпочинок на приморських курортах, але в останні роки підвищується інтерес до поїздок у гори чи інші райони екологічно чистої природи.

Лікувально-оздоровчий туризм передбачає використання природних лікувальних чинників (лікувальні джерела і грязі, ропа лиманів, цілющий клімат тощо), а також об'єктів оздоровчої інфраструктури (санаторії, пансіонати, поліклініки і так далі) з метою лікування і профілактики різних захворювань. Поширений у країнах з вигідним географічним розташуванням та сприятливими кліматичними умовами, які мають бальнеологічні та кліматичні літні й зимові курорти. Лікувальні тури вимагають порівняно тривалих термінів перебування (2-3 тижні) і більш розвиненого обслуговування, відповідно є досить дорогими.

Спортивний туризм об'єднує подорожі для участі у спортивних заходах як у ролі глядача-уболівальника, так і для безпосередньої участі у заняттях

спортом. Він має такі різновиди: пішохідний, гірський, водний (на плотах, байдарках), лижний, гірськолижний, велосипедний, автомобільний та ін. Останнім часом популярними стають екзотичні види спортивних занять, такі як дайвінг — підводне плавання, рафтинг — сплави гірськими річками на легких надувних плотах, банджи-джампінг — стрибки з висоти. Туристичні походи мають різні категорії складності.

Релігійний туризм може розглядатися у кількох аспектах

- паломництво, тобто відвідання святих місць, щоб вклонитись церковним реліквіям, святиням і взяти участь у відправленні релігійних обрядів;
- пізнавальні поїздки, мета яких ознайомлення з релігійними пам'ятками, історією релігії та релігійною культурою;
- наукові поїздки — поїздки науковців, які вивчають різні релігії.
- місіонерство - подорожі з метою пропаганди релігійного віровчення

Етнічний (сентиментальний, ностальгійний) туризм — це поїздки для побачення з рідними та відвідання місць, з якими пов'язана історія народу або життя предків. Цей вид туризму має особливе значення для тих країн, значна частина населення яких проживає за кордоном.

Діловий туризм охоплює подорожі зі службовими цілями без одержання доходів в місці відрядження. До ділового туризму ВТО відносить поїздки для участі в з'їздах, наукових конгресах і конференціях, виробничих семінарах і нарадах, ярмарках, виставках і міжнародних салонах та інші службові поїздки. Ділові поїздки характеризуються попитом на обслуговування за найвищими класами, відповідно високої вартості, на них мало впливає фактор сезонності.

Пригодницький туризм — це тури, що пропонують незвичайний відпочинок, можливість зануритись у вир пригод, випробувати себе, повністю змінити оточення (інколи — на дуже екзотичне), отримати нові незвичайні емоції. Як правило, такий туризм є дуже дорогим й елітарним. Пригодницький туризм вимагає від учасників певної фізичної підготовки і майстерності, швидкості реакції, вміння ухвалювати нестандартні рішення, тому він близький

до спортивного туризму. Часто він пов'язаний з певним ризиком і вимагає підвищеної уваги до безпеки туристів. Внаслідок цього, з пригодницького виділився *екстремальний туризм*, метою якого є випробування сил людини в складній обстановці.

Сільський туризм та агротуризм - це вид туризму, який дає можливість міським мешканцям цікаво та змістовно відпочити у сільських місцевостях, де вони знайомляться з побутом сільських мешканців, а також народною культурою — піснями, танцями, кухнею, звичаями та обрядами. Передбачає вживання екологічно чистих продуктів, вирощених у селянському господарстві, участь у сільськогосподарських роботах тощо.

Екологічний туризм – вид туризму, метою якого є відвідання місць з відносно недоторканою природою (заповідники, національні парки), знайомство з місцевою флорою і фауною, проведення екологічної освіти, безпосередня участь туристів в природоохоронних акціях, екологічних таборах тощо. Необхідною умовою є використання про екологічних технологій в обслуговуванні туристів (економія води, електроенергії, зменшення кількості відходів тощо), а також залучення частини прибутку від туризму на потреби охорони природи.

Класи туристичного обслуговування

Тур повинен бути підкріплений відповідною програмою обслуговування.

Туристське обслуговування – це сукупність видів діяльності, що забезпечують туристам різні зручності при покупці й споживанні послуг і товарів під час подорожі й перебування зовні постійного місця проживання.

На підставі переліку послуг, що включені до турпакету, формується програм обслуговування туристів.

Програма обслуговування – це набір послуг, що надаються туристам відповідно до їх потреб і тематики туру, наперед сплачене й розподілене за часом проведення туру

Для позначення якості послуг застосовують *клас обслуговування*. Нормативні документи з встановлення класів турів і програм обслуговування

відсутні. Проблема полягає в тому, що туристський продукт в більшості випадків є комплексним і складається з набору послуг (розміщення, транспорт, харчування та ін.), що мають свої особливі внутрішні ознаки. При визначення класу обслуговування враховуються:

- Розміщення
- Харчування
- Екскурсійне обслуговування
- Анімаційне обслуговування
- Послуги гідів-перекладачів
- Транспортні послуги
- Зустрічі-проводи, трансфер
- Послуги носія тощо.

Стандартно прийнятими класами обслуговування є: *VIP, люкс, перший, туристський*. У вітчизняній практиці використовують додатково такі класи як «люкс-апартамент», «шкільний» (здешевлений) та «кемпінг».

Клас VIP – надання послуг найвищого рівня якості, розміщення в готелях категорії 5 зірок або розкішних некатегорійних готелях в багатокімнатних номерах категорії «люкс-апартамент», харчування по типу «а-ля карт» (відмінна кухня, широкий вибір блюд), повний пансіон, переліт першим класом, зустріч-проводи автотранспортом з підносом багажу в необмеженій кількості, індивідуальні перевезення на автомобілях класу “люкс”, індивідуальні послуги гіда і т. ін.

Клас “люкс-апартамент” – розміщення в номері типу «люкс-апартамент» в готелях класу 3*-5* за різних умов харчування в ресторанах категорії «люкс» та «вища», зустріч-проводи на автотранспорті з підноскою багажу в необмеженій кількості, переліт першим або бізнес-класом.

Клас “люкс” передбачає, 1-2-місне розміщення в 1.5-2-кімнатному номері категорії «люкс» та «напівлюкс» в готелях класу 3*-5*, харчування у ресторана категорії «люкс» та «вища» за різних умов, зустріч-проводи на автотранспорті з підноскою багажу згідно умов обслуговування, переліт першим або бізнес-

класом.

Перший клас - 1-2-місне розміщення в номерах з усіма зручностями готелі 3*-4*, харчування в ресторанах або кафе вищої або першої категорії на умовах угоди, зустріч-проводи на автотранспорті з підноскою багажу згідно умов угоди.

Туристський клас - 2-4-місне розміщення в номерах з обмеженим набором зручностей в готелях категорій 2-3 зірок, харчування в ресторанах або кафе першої категорії на умовах туру, переліт економічним класом регулярних авіарейсів (допускаються чартери), групові перевезення, зустріч-проводи та підноска багажу – за домовленістю. Обслуговування по туристському класу найбільш широко використовується при організації масових туристських подорожей.

Шкільний (здешевлений) клас – найдешевший варіант обслуговування. Звичайно ним користуються студенти і малозабезпечені верстви населення. Програми обслуговування передбачають мінімум послуг, що характеризуються невисокою якістю (розміщення в готелях категорій 1-2 зірок, в хостелах, гуртожитках; харчування може не надаватися взагалі; переліт, як правило, чартерними авіарейсами; перевезення можуть бути організовані на громадському транспорті).

Кемпінг – може бути повний (розміщення в будиночку, бунгало чи наметі) і неповний (надання місця під власний намет).

3. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи з даної дисципліни складається з наступних етапів:

- вибір теми курсової роботи;
- складання плану курсової роботи;
- опрацювання літературних джерел;
- збір та аналіз матеріалів за обраною темою;
- проведення необхідних розрахунків;

- написання та оформлення курсової роботи згідно плану;
- захист курсової роботи.

План курсової роботи студент складає самостійно і погоджує його з науковим керівником. План повинен відповідати обраній тематиці і включати вступ, основну частину і висновки (див. нижче).

На стадії добору літератури студент складає бібліографію, керуючись списком літератури, поданим у методичних вказівках, та рекомендаціями наукового керівника. Поглиблення вивчення підбраної літератури доцільно починати з розгляду нових публікацій, особливу увагу варто звертати на статті у періодичних виданнях.

Збір матеріалів потрібно починати після розробки плану збору. Для збору матеріалів, залежно від теми курсової роботи, можуть бути використані різні підходи та методи. Найважливішим методом збору інформації є аналітичний, що включає аналіз різних інформаційних джерел: туристичних карт і путівників, каталогів, розкладів руху транспорту, пропозицій різних туристичних фірм, Інтернет-сайтів, пошукових систем тощо.

Зібраний матеріал класифікується, систематизується та опрацьовується у послідовності, відповідній пунктам плану курсової роботи. На цьому етапі проводяться відповідні розрахунки, формулюються висновки та пропозиції, добираються ілюстрації (графіки, схеми, діаграми, фотографії, бланки та ін.).

Виконану курсову роботу у встановлений термін студенти здають на кафедру і захищають перед науковим керівником.

Курсові роботи, що не відповідають зазначеним вимогам і затвердженому плану, до захисту не допускаються і повертаються на доопрацювання.

4. ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.

Курсова робота повинна мати наступну структуру:

Вступ

Розділ 1. Характеристика країни як туристичної дестинації

1.1. Загальні відомості про країну

1.2. Туристичні ресурси країни

1.3. Сучасний стан розвитку туризму в країні

1.4. Особливості організації туристичних формальностей в країні

Розділ 2. Організація туру (згідно обраного виду туризму) в країну-дестинацію

2.1. Маршрут туру, загальна характеристика

2.2. Найважливіші об'єкти відвідування

2.3. Характеристика засобів розміщення

2.4. Транспортне забезпечення туру

2.5. Організація харчування туристів

2.6. Складання програми перебування

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

У вступі звичайно обґрунтовують актуальність обраної теми, мету і зміст поставлених завдань, формулюють об'єкт і предмет дослідження. Окреслюються також загальні тенденції розвитку туризму у світі і місце обраної країни на світовому туристичному ринку.

Вступ становить 1-2 сторінки друкованого тексту, який складається з наступних складових:

- *актуальність теми* – оцінка сучасного стану проблеми з точки зору своєчасності й соціальної значущості, відмічаючи практично розв'язані завдання, прогалини знань, що існують у даній галузі; визначення провідних підприємств та провідних вчених і фахівців даної галузі; розкриття світових тенденцій розв'язання поставлених завдань;
- *мета роботи* – глобальна ціль, яка повинна бути досягнута в результаті виконання роботи;
- *завдання роботи* – конкретні кроки, які необхідно здійснити для досягнення поставленої мети;
- *об'єкт дослідження* – країна – туристична дестинація, на базі якої

виконується дана робота;

- *предмет дослідження* – проблема (коло проблем), що досліджується в курсовій роботі на прикладі об'єкта дослідження.

Основна частина роботи складається з двох розділів та оформлюється згідно з вищезгаданим планом курсової роботи. Обсяг основної частини повинен становити не більше 30 сторінок друкованого тексту.

Розділ 1. Характеристика країни як туристичної дестинації.

Цей розділ курсової роботи за змістом є *теоретичним*. Він складається з кількох підрозділів.

1.1. Загальні відомості про країну. У цьому підрозділі необхідно охарактеризувати такі аспекти як географічне положення країни, площа, населення, офіційна мова, валюта, адміністративно-політичний устрій тощо. Доцільно подати карту країни, її герб і прапор.

1.2. Туристичні ресурси країни. У цьому підрозділі студент повинен стисло охарактеризувати туристичні ресурси обраної країни (природні, історико-культурні, соціально-економічні), а також дати оцінку туристичного потенціалу країни в цілому.

1.3. Сучасний стан розвитку туризму в країні. Тут слід показати місце обраної країни на ринку світового туризму, охарактеризувати потоки в'їзного та виїзного туризму, тенденції їх зміни за останні роки. Необхідно також визначити основні напрямки розвитку туризму в країні та охарактеризувати найважливіші туристичні центри. Окрему увагу слід зосередити на розвитку в країні обраного виду туризму (відповідно до теми роботи).

1.4. Особливості організації туристичних формальностей в країні. Необхідно стисло подати інформацію щодо різних видів туристичних формальностей: паспортно-візових, митних, валютних, санітарно-епідеміологічних тощо. Слід звернути увагу на умови отримання візи (перелік необхідних документів, вартість), а також вимоги щодо страхування туристів. Варто подати іншу важливу для туристів інформацію (розташування посольства і консульств, державні та релігійні свята, розміри чайових тощо).

Розділ 2. Організація туру (згідно обраного виду туризму) в країну-дестинацію.

Цей розділ курсової роботи є *практичним*. Зміст цього розділу повинен включати програму туру до обраної країни, характеристику основних та додаткових послуг відповідно до обраного виду туризму.

2.1. Маршрут туру, загальна характеристика. Визначається нитка маршруту (початковий та кінцевий пункти, пункти проміжних зупинок), його тривалість (кількість днів/ночей), загальна довжина. Наводиться картосхема маршруту.

Для складання траси маршруту необхідно визначити:

- перелік об'єктів, що відвідуються туристами в процесі поїздки;
- основні населені пункти, в яких слід зупинятися туристам при відвідин даних об'єктів;
- місця ночівлі
- загальну тривалість туру.

У даному розділі повинна бути представлена карта країни, на якій відмічені пункти розміщення туристів (міста, в яких вони зупинятимуться), а також об'єкти відвідин (пункти, в які туристи виїжджатимуть з екскурсійною програмою). Якщо програма туру включає відвідини декількох міст, то потрібно стрілкою вказати послідовність їх відвідування. Якщо досліджувана країна має достатньо велику територію, то необхідно представити ту її частину, по якій розроблятиметься тематичний тур.

При визначенні тривалості поїздки необхідно враховувати природно-кліматичні умови, що дозволяють швидко адаптуватися туристові в даній місцевості. Таким чином, не рекомендується робити тривалість туру в афро-азійські країни менше 7 днів. Також при організації лікувально-оздоровчих турів тривалість перебування туристів на курорті повинна бути не менше 15 днів. В той же час ділові поїздки є менш тривалими, кількість днів такого туру повинна вибиратися залежно від кількості днів заходу, що проводиться (конгресу, виставки, ярмарки і так далі)

Кількість відвідуваних туристами об'єктів залежатиме від їх віддаленості щодо один одного. Тому при написанні даного розділу рекомендується за допомогою карти визначити приблизну відстань між ними, і, відповідно, час її подолання.

Виклад матеріалу доцільно оформити у такій послідовності:

- назва туру (рекламне гасло з підзаголовком роз'яснювального змісту);
- вид туризму;
- форма організації (індивідуальний, груповий);
- тривалість (днів/ночей);
- сезонність;
- цільова група (кількість і склад учасників).
- клас обслуговування;
- параметри маршруту (форма, початковий, проміжні та кінцевий пункти, протяжність, напрям руху)
- схема маршруту (з нанесенням на карту) та його параметри

Таблиця 2.1

Параметри маршруту

Відрізок шляху	Відстань, км	Спосіб долаття (вид транспорту)	Час перебування в дорозі (год.)
А- В			
В - С			
...			

2.2. Найважливіші об'єкти відвідування

У цьому розділі необхідно навести перелік об'єктів, що будуть відвідуватися туристами у кожному з відвідуваних міст, а також дати стислу характеристику кожного з них. Даний перелік повинен відповідати обраному виду туризму. Наприклад, при організації культурно-пізнавального туру основними об'єктами показу є замки, палаци, пам'ятники історії і архітектури, культури і мистецтва тощо; при організації екологічного туру – цікаві об'єкти природи, природно-заповідні території, заповідники і так далі. При розробці

гірськолижного туру слід описати відвідувані гірськолижні курорти, існуючі лижні траси і підйомники.

Таблиця 2.2

Об'єкти показу на маршруті

Населений пункт	Об'єкти показу

Розробляючи діловий тур, необхідно провести аналіз ділових заходів, які проводяться на території країни (бажано представити календар виставок, ярмарків, що проводяться за поточний рік). В результаті проведеного аналізу рекомендується розробляти тур, присвячений якому-небудь конкретному діловому заходу, що проходить в одному конкретному місті. Необхідно навести програму заходу та умови участі в ньому.

При організації дитячого туристського маршруту необхідно обирати місцевості, які є привабливими для відпочинку дітей. При цьому слід пам'ятати, що організація дитячого відпочинку має ряд своїх особливостей: територія дитячого відпочинку повинна знаходитися на екологічно чистій території, мати відповідні рекреаційні ресурси. При організації дитячого туру в екскурсійну програму, крім культурно-пізнавальних об'єктів, бажано включати розважальні поїздки: у парки розваг, зоопарки, дельфінарії і так далі.

При розробці рекреаційного або лікувального туру необхідно охарактеризувати рекреаційні можливості обраного курорту, його інфраструктуру, різноманітність оздоровчих послуг тощо. Окрім того, з метою організації дозвілля, в якості доповнення до основної програми варто запропонувати кілька одноденних пізнавальних екскурсій до найбільш цікавих об'єктів, що знаходяться неподалік.

2.3. Характеристика засобів розміщення. У даному розділі необхідно скласти перелік засобів розміщення у містах, де запланована ночівля туристів, і дати їх детальну характеристику. Категорію готелю необхідно вибирати відповідно до обраного класу обслуговування. При характеристиці кожного готелю студент повинен вказати:

- місце розташування готелю, його адресу;

- категорію готелю;
- характеристику номерного фонду;
- наявність додаткових послуг;
- рівень цін (нижня і верхня межа).

Доцільно подати ілюстрації зовнішнього вигляду готелю та інтер'єру одного з номерів, що пропонуються туристам. Якщо під час подорожі туристи увесь час житимуть в одному місці, то варто запропонувати кілька варіантів готелів на вибір. Після вивчення зібраної інформації, її можна систематизувати у вигляді наступної таблиці.

Таблиця 2.3

Характеристика засобів розміщення

№ п\п	Місце розташування	Назва готелю	Категорія	Номерний фонд	Ціна
1.					
2.					

2.4. Транспортне забезпечення туру

В цьому розділі потрібно обґрунтувати вибір того чи іншого виду (або видів) транспорту та конкретних транспортних засобів, що будуть використані під час подорожі для перевезення туристів до місця призначення, організації трансферу та транспортного обслуговування програмних заходів (екскурсій). Вид транспорту обирається залежно від відстані, мети туру та класу обслуговування.

Вибір транспортних засобів для забезпечення туристської подорожі залежить від цілого ряду чинників:

- цільової спрямованості і програми туру;
- тривалості транспортування;
- кількості туристів;
- місткості транспортного засобу;
- сезонності
- безпеки пересування;

- мобільності транспортного засобу і рівня комфорту
- вартості оренди транспортного засобу.

При організації *автобусного туру* необхідно вказати назву автобуса, його клас (кількість зірок), місткість, перелік необхідних послуг.

При використанні *повітряного транспорту* треба визначити клас польоту (економ-клас, бізнес чи перший клас), назву авіакомпанії, навести графік рейсів.

При використанні *залізничного транспорту* необхідно вказати вид, назву та номер поїзда, графік руху, тип вагона, додаткові послуги під час подорожі (якщо такі передбачені).

При організації *водних перевезень* слід дати загальну характеристику судна, визначити його категорію, класи кают, набір основних і додаткових послуг тощо.

Туристична подорож може проходити при комбінованому використанні декількох видів транспорту: залізничний+автобус, авіаційний+автобус. У тих випадках, коли турист використовує кілька видів транспорту, рекомендується виділяти основний засіб транспорту, який визначається за способом пересування для подолання найбільшої відстані.

Найбільш мобільні види транспорту – автобус і легковий автомобіль використовуються як на самостійних маршрутах, так і у вигляді трансферного транспорту для доставки туристів з аеропорту чи вокзалу в готель і назад.

2.5. Організація харчування туристів

При написанні цього розділу студент повинен обрати один з трьох основних варіантів організації харчування під час туру.

- Сплачене харчування (всі витрати на харчування включені у вартість туру або готельного номера);
- харчування не включене у вартість турпакету і надається за додаткову плату в місці перебування;
- самообслуговування (туристи або самі готують собі їжу, або харчуються в інших закладах харчування як звичайні відвідувачі).

У перших двох випадках необхідно подати коротку характеристику закладів харчування в готелі (готелях). У третьому випадку наводиться орієнтовний перелік закладів харчування відповідної категорії, які можна рекомендувати відвідати туристам. Варто зупинитися також на особливостях національної кухні, подати перелік страв, які обов'язково варто скуштувати, перебуваючи в цій країні.

Дуже важливим є вибір плану харчування та форми обслуговування.

При організації харчування в готелях залежно від того, чи входить вартість харчування разом з розміщенням до готельного тарифу, розрізняють 4 системи обслуговування:

– *європейський план*. Являє собою готельний тариф, обумовлений на основі вартості розміщення без урахування харчування.

– *американський план* (повний пансіон, FB). У готельний тариф входить вартість розміщення і вартість триразового харчування;

– *модифікований американський план* (напівпансіон, HB), при якому до готельного тарифу входять вартість розміщення і вартість дворазового харчування;

– *континентальний план* («ліжко і сніданок», BB), при якому у вартість номера входить одноразове харчування (сніданок).

Крім триразового харчування в готелях може надаватися чотириразове харчування за формулами “*все включено*” (*Allinclusive*), “*ультра все включене*” (*UltraAllinclusive*) і “*екстра все включено*” (*ExtraAllinclusive*). Воно охоплює сніданок, обід, полудень і вечерю, а також додаткові закуски.

Харчування за формулою *UltraAllinclusive* надають спеціалізовані ресторани: “а ля карт” (замовлення за меню) + алкогольні напої імпортного виробництва без обмеження.

Під час їжі по формулі *Allinclusive* (*All i Al*) до безкоштовних напоїв місцевого виробництва офіціант може запропонувати воду, чай, каву, прохолодні напої, а також вино і пиво.

Оскільки формула “все включено” відрізняється в різних країнах і навіть

готелях, то при бронюванні туру необхідно розкривати цю формулу саме для того готелю, в якому розміщуватимуться туристи під час туру.

При організації харчування використовують різні *форми обслуговування*: “а ля карт”; “а парт”; “табльдот”; шведський стіл.

При використуванні форми обслуговування “а ля карт” гості з карти меню блюд і напоїв вибирають те, що їм найбільше подобається. Замовлення передається на кухню і зразу починається приготування і сервіровка замовлених блюд і напоїв..

“А парт”. При цьому методі обслуговування гості, заздалегідь зробивши замовлення, обслуговуються у встановлений проміжок часу. Часто зустрічається в будинках відпочинку і курортних готелях.

“Табльдот” відрізняється від “а парт” тим, що всі гості обслуговуються в один і той же час і за одним і тим же меню. Часто використовується в пансіонатах, будинках відпочинку та інших засобах розміщення, де виробничі потужності й можливості кухні обмежені.

Шведський стіл представляє широкий вибір страв з вільним доступом: можна взяти все що завгодно в бажаній кількості з того, що запропоновано і виставлено. Шведський стіл практично аналогічний буфетному обслуговуванню, яке припускає часткове самообслуговування гостей.

2.6. Складання програми перебування

Цей розділ передбачає об’єднання всіх послуг в один пакет і складання детальної програми перебування туристів.

Програма перебування — це набір запланованих туристичних послуг, розподілений за днями та годинами їх надання.

Як правило, програми закордонних подорожей та маршрутів, що включають відвідання декількох пунктів, складаються за днями перебування. У кожному пункті маршруту програмні заходи розписують погодинно.

- *цільові* — заходи, зумовлені метою подорожі;
- *додаткові* — заходи, що включаються до програми з метою її урізноманітнення;

- *супутні* — час, який відводиться на сон, харчування, відпочинок, самостійну діяльність туристів;
- *технологічні* — час на очікування, доїзди тощо.

Складання програми починається з розподілу за днями туру кількості ночівель та кількості разів прийому їжі, які в комплексі мають складати певну кількість туроднів.

При складанні програми перебування слід враховувати час, відведений на супутні та технологічні елементи. Загальний ліміт часу програмного забезпечення становить залежно від контингенту туристів 12-14 годин.. Молодші та старші вікові групи повинні мати більше часу на відпочинок вночі та можливість відпочинку вдень. При складанні програм треба керуватися нормативними витратами часу на поселення (включаючи трансфер), харчування (сніданок – 30 хв., обід – 60 хв., вечеря – 45 хв.), екскурсійне обслуговування (тривалість екскурсії коливається від 1-3 год. На оглядові до 6-10 год. на виїзні), дозвіллеві заходи (тривалість спектаклю, концерту тощо). Програмою повинен забезпечуватись відпочинок мінімум 8 год. вночі та після харчування.

Не рекомендується включати більш ніж дві екскурсії тривалістю 2-3 години, або однієї замиської екскурсії тривалістю 6-12 годин на один екскурсійний день.

При створенні програми перебування враховуються можливості міста (курорту, країни). До програми вносяться найбільш значимі заходи та найвідоміші об'єкти. При плануванні екскурсійної програми слід уникати однотипності об'єктів показу, в той же час варто передбачити можливість їх взаємозамінності.

Підбір програмних заходів обумовлюється метою подорожі та залежить від складу її учасників. Так, у подорожах на відпочинок екскурсійні та розважальні заходи можуть бути майже цілком віднесені до додаткових послуг; в пізнавальних програмах екскурсії займають основне місце, додатково

плануються розважальні заходи. У програмах для дітей значне місце приділяється пізнавально-виховним та розважальним заходам.

Таблиця 2.4

Програма перебування туристів

День	Година	Програмні заходи

Висновки, що наводяться в окремому розділі курсової роботи, є стислим викладенням підсумків проведеної студентом роботи. Обсяг висновків не повинен перевищувати 1-2 сторінки.

Список використаних джерел, на які є посилання в основній частині, наводять у кінці тексту роботи, починаючи з нової сторінки.

Додатки треба оформлювати як продовження роботи на її наступних сторінках або у вигляді окремої частини, розташовуючи додатки в порядку появи посилань на них у тексті роботи.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з дисципліни „Організація туристичних подорожей” повинна мати наступну структуру:

- 1) титульний аркуш (додаток Б);
- 2) зміст
- 3) вступ;
- 4) основна частина;
- 5) висновки;
- 6) список використаних джерел;
- 7) додатки.

Завдання на виконання курсової роботи видається студенту науковим керівником на відповідному бланку і повинне бути підписане керівником та студентом. Це завдання є коротким змістом курсової роботи. На його підставі студент складає розгорнутий план майбутньої роботи.

У *змісті* наводиться перелік заголовків розділів і підрозділів курсової роботи та номери відповідних сторінок.

Мова курсової роботи – українська, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність – логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів і літературних джерел є неприпустимим.

Роботу оформлюють на аркушах формату А4 (210 x 297 мм).

У друкованому варіанті текст розташовується через 1,5 міжрядковий інтервал до тридцяти рядків на сторінці шрифтом TimesNewRoman, 14-й кегль. Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту роботи і дорівнювати п'яти знакам.

Текст курсової роботи розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів полів: лівий і верхній – не менше 25 мм, нижній - не менше 15 мм, правий – не менше 10 мм.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки структурних елементів роботи і заголовки розділів розташовують посередині рядка і друкують великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки пунктів і підпунктів починають із абзацного відступу і друкують маленькими літерами, крім першої, не підкреслюючи, без крапки в кінці.

Розділи повинні мати порядкову нумерацію в межах викладення основної частини роботи і позначатися арабськими цифрами без крапки, наприклад, 1, 2, 3 і т. д. Підрозділи повинні мати порядкову нумерацію в межах кожного розділу. Якщо розділи підрозділяються на декілька основних частин, то їх нумерація здійснюється також арабськими цифрами і складається з номерів розділу та підрозділу, які розділяються крапкою, наприклад 2.5 (п'ятий підрозділ другого розділу). Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, вступ, висновки список використаних джерел не мають порядкового номера.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці слід подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах

розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації, її назву і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують надпис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: Таблиця 1.2 (друга таблиця першого розділу).

При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку слово «Таблиця» та її номер зазначають один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і зазначають номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

Нумерацію сторінок проставляють арабськими цифрами у правому верхньому куті аркуша без крапки в кінці. Першою сторінкою курсової роботи є титульна, яку включають до загальної нумерації сторінок курсової роботи. На титульній сторінці номер не ставлять.

Додатки слід оформляти як продовження роботи на наступних сторінках. До додатків доцільно включати допоміжний матеріал для повноти сприйняття курсової роботи, а саме:

- математичні формули і розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- ілюстрації допоміжного характеру;
- проекти нормативно-технічної документації та ін.

Додатки не нумерують, а їх назви друкують великими літерами симетрично до тексту без крапки в кінці, не підкреслюючи. Кожен додаток слід розпочинати з нової сторінки.

Використання у курсовій роботі цитат та матеріалів з інших інформаційних джерел потребує обов'язкових посилань. Посилання потрібно давати одразу після закінчення цитати у квадратних дужках, де зазначається порядковий номер джерела у списку літератури і відповідна сторінка.

У курсовій роботі обов'язково вміщується список використаної літератури. Найпоширенішим способом групування літературних джерел є розміщення їх у алфавітному порядку. Список повинен мати суцільну нумерацію.

5. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконана курсова робота подається науковому керівнику для перевірки і рецензування за два тижні до захисту. Керівник готує рецензію на роботу, в якій вказує позитивні сторони, недоліки та зауваження. Завершується рецензія висновком про допущення чи недопущення курсової роботи до захисту. Якщо роботу не допущено до захисту, то її повертають на доопрацювання студентів, яких вносять правки до тексту. Роботу, допущену до захисту, студент захищає перед керівником у зазначений термін.

Студент готує до захисту доповідь та ілюстративний матеріал у вигляді таблиць, графіків, слайдів тощо, які відображають результати досліджень, висновки та пропозиції. Необхідну кількість та зміст ілюстрацій доповідач визначає самостійно, але погоджує з керівником.

При оцінці знань студентів використовується 100-бальна система.

Розподіл балів при оцінці курсової роботи

- правильність визначення актуальності роботи	10
- чітке формулювання мети роботи, та визначення першочерговості задач для повноцінності розкриття теми, визначення об'єкту і предмету досліджень	10
- повнота опрацювання літературних джерел для розкриття теми роботи	10
- повнота розкриття теми роботи	20
- чіткість висновків	10
- загальне оформлення згідно вимог	10
- раціональність підбору додаткового матеріалу	10
- захист курсової роботи	20
Разом по курсовій роботі	100

6. СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна (базова):

1. Закон України «Про туризм» від 15.10.2020 № 4162-1 (із змінами та доповненнями).
2. Беркова О.П. Роль економічної стратегії в туристичному бізнесі / О.П.Беркова // Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції / Факультет міжнародних відносин Національний авіаційний університет; за загальною редакцією Ю. О. Волошина – Київ: Національний авіаційний університет, 2020. – С.108-114.
3. Беркова О.П. Роль паблік рілейшинз в туристичному бізнесі / Решоткіна О.А., Беркова О.П. // Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції / Факультет міжнародних відносин Національний авіаційний університет; за загальною редакцією Ю. О. Волошина – Київ: Національний авіаційний університет, 2020. – С. 882-890.
4. Борисюк О.А. Смарт-туризм – провідні мобільні додатки / О.А.Борисюк, І.М.Дудник, М.Г.Руднєва // Міжнародна науково-практична конференція «Міський туризм: реалії, виклики, перспективи», 27 березня 2020 р. (тези)/ ще не опубліковано . – К.: Альфа-ПК, 2020. – С.53-55.
5. Дудник І.М., Борисюк О.А. Регіональні системи туристичних послуг: методологічний аспект. – Регіон – 2019: стратегія оптимального розвитку: міжнародна науково-практична конференція, 16-17 жовтня 2019 р.– Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019 р.– С.26-29.

Додаткова:

1. Бабарицька В.К., Малиновська О.Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Вид-во: Альтпрес, К. 2009 р. - 288 с.

2. Любіцева О.О. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник / О.О. Любіцева, В.К. Бабарицька. - К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008 р. 335 с.
3. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник. - К. : Знання, 2008 р. - 661 с.
4. Михайліченко Г.І. Практика організації туристичних подорожей : навч. посіб. - К.:КНТЕУ, 2003 р.-156 с
5. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності : підручник. - К. : Грамота, 2016. - 264 с.
6. Markhonos S. International Tourism in the System of Modern Globalization Processes / S. Markhonos, N. Stezhko, Y. Oliinyk, L. Polishchuk, I. Tyshchuk, A. Parfinenko // International Journal of Management (IJM), 11 (3), 2020, pp. 97–106. (Scopus)
7. Vyshnevskiy V. I. Use of remote sensing data to study ice cover in the Dnipro Reservoirs / V. I. Vyshnevskiy, S. A. Shevchuk // Journal of Geology, Geography and Geocology. – 2020. – 29 (1). – P. 206-216. (Web of Science)
8. Ткаченко Т.І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія / Т.І. Ткаченко. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. - 537 с.
9. Чорненька Н.В. Організація туристичної індустрії : навч. посіб. - К. : Атіка, 2006. - 254 с.
10. Туризмологія (теорія туризму) : навч.-метод. посіб. зі спецкурсу. - К. : КУТЕП, 2017 р. - 70 с.
11. Panasiuk I. P. Communication factor in modern international relations. Aviation and tourism. Realities and prospects of development of the domestic aviation market through the prism of interaction with the tourism industry / I. P. Panasiuk, A. O. Tertychna // The Eighth World Congress “Aviation in the XXI-st century” – “Safety in Aviation and Space Technologies”, National Aviation University, Kyiv, Ukraine on October 10-12, 2018. – P. 10.4.24 – 10.4.27.

12. Pestushko V. Y. Aviation in the US tourism market / V. Y. Pestushko, A. G. Chochua // Proceedings of the Fourteenth International Conference of Science and Technology “AVIA-2019”, National Aviation University, Kyiv, Ukraine on April, 23-25, 2019. – P. 33.15 – 33.18.
13. Rudnieva M. G. The low cost aviation carriers impact on modern tourism / M. Rudnieva // The Eighth World Congress “Aviation in the XXI-st century” – “Safety in Aviation and Space Technologies”, National Aviation University, Kyiv, Ukraine on October 10-12, 2018. – P. 10.4.20 – 10.4.23.
14. Aviation University, Kyiv, Ukraine on October 10-12, 2018. – P. 10.4.8 – 10.4.11.
15. Uvarova G. Sh. Innovative projects in tourist air transportations in Ukraine / G. Sh. Uvarova // The Eighth World Congress “Aviation in the XXI-st century” – “Safety in Aviation and Space Technologies”, National Aviation University, Kyiv, Ukraine on October 10-12, 2018. – P. 10.4.28 – 10.4.30.
16. Uvarova G. Sh. Tourist air transportations in Ukraine / G. Sh. Uvarova // Proceedings of the Fourteenth International Conference of Science and Technology “AVIA-2019”, National Aviation University, Kyiv, Ukraine on April, 23-25, 2019. – P. 33.31 – 33.34.

Періодичні видання:

1. Українська туристична газета (UNG)

Індексовані в SCOPUS:

2. Journal of Teaching in Travel and Tourism SJR: 0.271
3. Tourism and Hospitality Research SJR: 0.647
4. Tourism, Culture and Communication SJR: 0.22

Інтернет-ресурси:

1. www.tourism.gov.ua
2. <http://www.ukraine.online.com.ua>
3. <http://www.tour.com.ua>
4. www.unwto.org

ВИХІДНІ ДАНІ ДЛЯ ВИБОРУ ТЕМИ КУРСОВИХ РОБІТ

№ п/п	Країна	Вид туризму	Клас обслуговування
1.	Австралія	Екологічний	Перший
2.	Австрія	Гірськолижний	Туристичний
3.	Аргентина	Етнічний	Перший
4.	Бельгія	Діловий	Люкс
5.	Болгарія	Рекреаційний (пляжний)	Люкс
6.	Бразилія	Культурно-пізнавальний	Туристичний
7.	Великобританія	Діловий	VIP
8.	Греція	Культурно-пізнавальний	Туристичний
9.	Єгипет	Культурно-пізнавальний	Люкс
10.	Ізраїль	Релігійний	Шкільний (здешевлений)
11.	Індія	Етнографічний	Перший
12.	Ірландія	Культурно-пізнавальний	Шкільний (здешевлений)
13.	Ісландія	Екологічний	Туристичний
14.	Іспанія	Культурно-пізнавальний	Люкс
15.	Італія	Культурно-пізнавальний	Перший
16.	Китай	Культурно-пізнавальний	Туристичний
17.	Кіпр	Рекреаційний	Перший
18.	Мальта	Культурно-пізнавальний	Туристичний
19.	Нідерланди	Діловий	Люкс
20.	Німеччина	Діловий	Люкс
21.	Нова Зеландія	Екологічний	Перший
22.	Норвегія	Екологічний	Шкільний (здешевлений)
23.	ОАЕ	Рекреаційний	VIP
24.	ПАР	Екологічний	Перший
25.	Польща	Культурно-пізнавальний	Шкільний (здешевлений)
26.	Португалія	Культурно-пізнавальний	Перший
27.	Сербія і Чорногорія	Культурно-пізнавальний	Туристичний
28.	Словаччина	Культурно-пізнавальний	Туристичний
29.	США	Діловий	Перший
30.	Туніс	Рекреаційний	Шкільний (здешевлений)
31.	Туреччина	Культурно-пізнавальний	Перший
32.	Угорщина	Оздоровчий	Туристичний
33.	Фінляндія	Рекреаційний (на базі озер)	Шкільний (здешевлений)
34.	Франція	Культурно-пізнавальний	Туристичний
35.	Хорватія	Рекреаційний (сімейний)	Туристичний
36.	Чехія	Оздоровчий	Туристичний
37.	Швейцарія	Гірськолижний	Люкс
38.	Японія	Діловий	VIP

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША КУРСОВОЇ
РОБОТИ**

**МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ЕКОНОМІКИ
ТА БІЗНЕСУ**

Кафедра організації туристичної діяльності

КУРСОВА РОБОТА

з _____
(назва дисципліни)

на тему: _____

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
напряму підготовки _____

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник _____

_____ (посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)